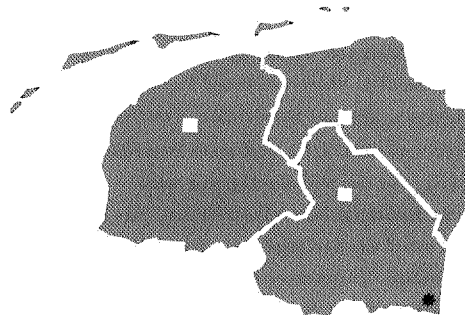

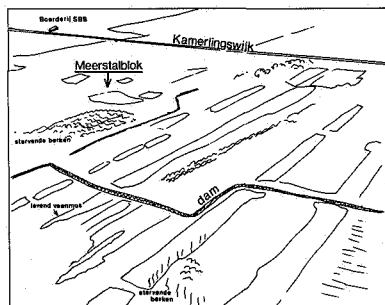
MEERSTALBLOK

Paul Paris

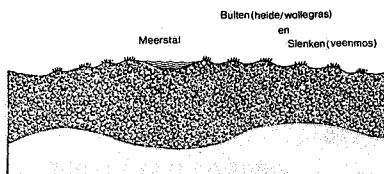

Tussen Klazienaveen en Schoonebeek ligt het Meerstalblok als een klein, ongeschonden hoogveengebied omringd door een groter areaal meer of minder afgegraven hoogveen.

Door de aanleg van een stelsel van dammen is hier geprobeerd het regenwater zo goed mogelijk vast te houden om hoogveengroei weer te activeren. Tot nu toe lijkt het erop dat dit inderdaad lukt en hiermee de basis is gelegd voor het grootste aaneengesloten hoogveenreservaat van Nederland.

Het Meerstalblok maakt deel uit van het 2000 ha grote staatsnatuurreservaat Bargerveen. In deze zuidoosthoek van Drenthe is het Meerstalblok een van de zeldzame stukken hoogveen die nooit zijn afgegraven. Toch draagt de omgeving van het Meerstalblok zoals uit de luchtfoto blijkt, duidelijke sporen van menselijke invloed. Daar is allereerst de strokenverkaveling die diagonaal over de foto loopt. Dit is de oorspronkelijke

Dwarsdoorsnede gewelfd hoogveencomplex. Het hoogste punt is een meertje: het meerstal.

verkaveling van het Middeleeuwse slagenlandchap waarbij de verbouw van boekweit als z.g. bovenveenkuil centraal stond. Het patroon van de smalle boekweitakkers is in de rechter onderhoek van de luchtfoto zichtbaar. Eerst later zou de veenafgraverij voor brandstofwinning op gang komen. In de omgeving van het Meerstalblok is dit echter beperkt gebleven tot het z.g. witveen; de bovenste jonge veenmoslaag. Het dieper liggende oudere veenmos – het zwartveen – werd niet aangesneden. Het gevolg was dat tot in de zeventiger jaren hier nog een vrijwel ongeschonden veenpakket lag dat plaatselijk meer dan twee meter dik is en waarvan de oudste lagen zo'n 10.000 jaar geleden werden gevormd. Gezien dit gegeven werd aan het einde van de jaren zeventig besloten hier een hoogveenreservaat te stichten met als doel de steeds zeldzamer wordende hoogveenvegetaties – bestaande uit onder meer veenmos, heide en grassen (zegges) en vertegenwoordigd met talloze soorten – voor de toekomst te behouden. Een belangrijk gevolg van de vroegere veenontginningen is, dat het veen zijn natuurlijke waterhuishouding heeft verloren en plaatselijk sterk is uitgedroogd. Dit maakt – zoals op de luchtfoto te zien is – opslag van berken mogelijk. Bovendien drogen de berken door hun beworteling het veen steeds verder uit. Om deze ontwikkeling te keren en om het gebied een geheel eigen waterhuishouding te geven die een voldoende vochtig milieu voor veengroei garandeert, werd een multidisciplinaire aanpak nodig geacht. Hierbij werkt een

groot aantal instanties samen zoals Staatsbosbeheer, Landinrichtingsdienst, Waterschap Bargerbeek, Provinciale Waterstaat, het Biologisch Archeologisch Instituut Groningen, de Rijksgeologische Dienst en uiteraard de konsulent van het natuurbehoud in Drenthe.

Een afgehele terugkeer naar de oorspronkelijke natuurlijke situatie zal niet mogelijk zijn, de geschiedenis kan je nu eenmaal niet meer terugdraaien. Maar een zo goed mogelijke benadering van een gewelfd hoogveencomplex door middel van allerlei technische ingrepen behoort wel tot de mogelijkheden. Hierbij werd het ook nu nog hoog gelegen Meerstalblok als centrum genomen. Om dit centrum heen werd een aantal veendammen aangelegd waardoor het gehele gebied in kompartimenten werd opgedeeld, elk met een eigen waterpeil en aflopend naar de rand. Hierdoor kon aan de belangrijkste voorwaarde voor veengroei, een zo hoog mogelijke waterstand, voldaan worden. Een bijkomend voordeel van de hoge waterstand is, dat de wortels van de berken langzaam weggroten waardoor deze bomen sterven. Dit is mooi op de voorgrond van de luchtfoto te zien waar de kale stammen aangeven dat dit 'ontberkingsproces' al goed op gang gekomen is. Voor hoogveengroei is voldoende vocht echter niet alleen belangrijk. Even essentieel is de voedselrijkdom van het water, dit mag niet te groot zijn. Alleen voedselarm regenwater maakt hoogveengroei mogelijk waarbij op vochtige plaatsen veenmostapijten ontstaan en op drogere plekken heide-bulten. Eenmaal opgevangen regenwater dat te lang stagneert wordt op den duur te voedselrijk waardoor de hoogveengroei afgeremd wordt. Om dit te voorkomen moet het water voldoende doorstromen. Duikers en overlopen in de veendammen maken dit mogelijk. Hierbij moet uiteraard op gelet worden dat niet te veel water afgevoerd wordt, het neerslagwater moet het tekort altijd in een zo'n kort mogelijke termijn weer aanvullen. Wat dit betreft zal dit in de afgelopen natte zomer geen probleem zijn geweest.